

NLEG STUDIE

DE DOOD, BEGRAVEN OF CREMEREN, DONORSCHAP & EUTHANASIE

HET LEVEN

Het aardse leven speelt zich af tussen geboorte en sterven. Bij geboorte wordt een mens in het lichaam geopenbaard. In dat lichaam wonen de geest en ziel van de mens en via dat lichaam uiten deze zich. Lachen, fronsen van de wenkbrauwen enz. zijn lichamelijke reacties van de geest, emotionele en gevoelsuitingen van de ziel. Lichaam, ziel en geest hebben elkaar nodig om zich te kunnen uiten en te functioneren in dit leven. Dit alles wordt bij de geboorte geopenbaard.

Het leven is een geweldige gave van God *Job 1:21 En hij zei: 'Naakt ben ik uit de schoot van mijn moeder gekomen en naakt zal ik in haar schoot (de aarde AM) terugkeren. De HEER heeft gegeven, de HEER heeft genomen, de naam van de HEER zij geprezen.'*

We onderkennen drie soorten van leven:

1. Fysieke leven zoals dat gegeven werd aan de mens tijdens de schepping *Gen 2:7 Toen maakte God, de HEER, de mens. Hij vormde hem uit stof, uit aarde, en blies hem levensadem in de neus. Zo werd de mens een levend wezen.* Het lichaam is klaarblijkelijk een voertuig voor de ziel.
2. Geestelijk leven wat het NIEUW LEVEN is wat God aan de gelovigen in Jezus Christus geeft *Ef 2:1 U was dood door de misstappen en zonden*
3. Eeuwig leven *Rom 6:23 Het loon van de zonde is de dood, maar het geschenk van God is het eeuwige leven in Christus Jezus, onze Heer.*

Men denkt dat het leven ophoud na de dood, echter de Bijbel leert ons dat de ziel en geest onsterfelijk zijn (*Fil 1:21-23*) en eeuwig blijft leven. Jezus heeft de dood overwonnen en zegt in *Joh 11:25 Maar Jezus zei: 'Ik ben de opstanding en het leven. Wie in mij gelooft zal leven, ook wanneer hij sterft.'*

DE DOOD

De mens heeft naast een lichaam ook een ziel en geest volgens *1Thes 5:23 ....uw leven in alle opzichten heiligen, en mogen heel uw geest, ziel en lichaam zuiver bewaard zijn bij de komst van onze Heer Jezus Christus.* De ziel omvat het geheugen, gevoel, emoties, etc. De geest heeft een lichaam op aarde nodig om te kunnen leven; zoals een ruimtevaarder een ruimtepak nodig heeft de mens een lichaam nodig om op deze aarde te kunnen leven.

De dood kan gedefinieerd worden als het vertrek van de geest - het leven - uit het lichaam lezen we in *NBG Jac 2:26 Want gelijk het lichaam zonder geest dood is.....* De adem en het hart stopt en het lichaam wordt stijf en de geest (pneuma = levensadem) verlaat het lichaam. Het Boek beschrijft in *Pred 12:7-8 Ja, denk in uw jonge jaren aan uw Schepper, voordat het zilveren koord van uw leven losschiet, de gouden schaal wordt gebroken, de kruik bij de put in stukken valt en het scheprad in de put onklaar raakt; voor het stof terugkeert naar de aarde zoals het was, en de geest terugkeert naar God, Die hem gaf.*

De Bijbel leert ons dat er drie vormen van dood zijn:

1. Zoals we gelezen hebben is er is een fysieke dood waarin het leven uit de mens verdwijnt.
2. Er is een geestelijke dood. Een mens kan fysiek leven zonder God maar toch geestelijk dood zijn door de ongehoorzaamheid aan God lezen we in *Jac 1:15. Zonde is de hoofdoorzaak van deze dood lezen in Ezech 18:20 Iemand die zondigt zal sterven.*
3. Er is ook nog een eeuwige dood voor diegenen die ongehoorzaam blijven aan God lezen we in *2Thes 1:9 Ze zullen voor eeuwig worden verstoten, ver van de Heer en van zijn kracht en majesteit.*

DE DOOD IS EEN AFSPRAAK DIE WE NIET KUNNEN AFZEGGEN

Heb 9:27 Eens moeten mensen sterven en daarna volgt het oordeel. Het is 100% zeker dat we sterven tenzij we meemaken dat Jezus terugkomt om ons op te nemen! Het punt is niet wanneer het gebeurt maar wat er na gebeurt! De meeste mensen zijn er bang voor en willen er niet aan denken, tenzij ze geconfronteerd worden met bepaalde vormen van leed. Men kan het leven in eigen handen willen nemen en denken aan euthanasie, abortus of zelfmoord. De Bijbel waarschuwt ons dat we dit niet kunnen doen. Wanneer wij sterven is het leven namelijk niet over; het enige deel wat

sterft is het lichaam! Als wedergeboren Christen kunnen we met Paulus zeggen in *2Cor 5:8 dat we ons lichaam verlaten om onze intrek bij de Heer te nemen*. Hij zegt in *Flp 1:23 Ik word naar twee kanten getrokken: enerzijds verlang ik ernaar te sterven en bij Christus te zijn, want dat is het allerbeste*. Samen met de geschiedenis over de arme Lazarus en de rijke man (*Luc 16:19-31*) waarin Jezus ons de meest gedetailleerde beschrijving geeft wat er gebeurt na het sterven, kunnen we vaststellen dat theorieën over een “zielenslaap” geen grond hebben. Natuurlijk zullen we onze geliefden missen als deze sterven maar als Christen hoeven we niet hopeloos te zijn lezen we in *1Thes 4:13 Broeders en zusters, wij willen u niet in het ongewisse laten over de doden, zodat u niet hoeft te treuren, zoals zij die geen hoop hebben. 14 Want als wij geloven dat Jezus is gestorven en is opgestaan, moeten wij ook geloven dat God door Jezus de doden naar zich toe zal leiden, samen met Jezus zelf*.

HEMEL

Is de plaats waar we na het sterven Jezus zullen ontmoeten. Hij zegt in *Joh 14:1-3 Wees niet ongerust, maar vertrouw op God en op mij. In het huis van mijn Vader zijn veel kamers; zou ik anders gezegd hebben dat ik een plaats voor jullie gereed zal maken? 3 Wanneer ik een plaats voor jullie gereedgemaakt heb, kom ik terug. Dan zal ik jullie met me meenemen, en dan zullen jullie zijn waar ik ben*. Stefanus werd gestenigd en kreeg een voorproefje in *Han 7:55-56 Maar vervuld van de heilige Geest sloeg Stefanus zijn blik op naar de hemel en zag de luister van God, en Jezus, die aan Gods rechterhand stond, en hij zei: 'Ik zie de hemel geopend en de Mensenzoon, die aan Gods rechterhand staat.'*

Er komt zelfs een nieuwe hemel en een nieuwe aarde en wij zullen op zekere tijd ook weer terugkeren naar de aarde in het Nieuwe Jeruzalem lezen we in *Openb 21*. Wat een fantastisch mooie plaats moet dat zijn! Geen verdriet, rouw, tranen, ziekte, dood....

HEL OF GEHENNA

De Bijbel leert ons dat als mensen niet behouden zijn, ze verloren gaan en in de hel terecht komen. Dit is de meest verschrikkelijke plaats die we kunnen bedenken. Jezus spreekt er zelf over en is gekomen om mensen een vrije keus te geven of ze gered willen worden. Hij noemt het in *Mat 22:13* ook de plaats van *uiterste duisternis, waar men jammert en knarsetandt*. Hij waarschuwt ons voor deze vreselijke plek in *Marc 9:45 Als je voet je op de verkeerde weg brengt, hak hem dan af: je kunt beter kreupel het leven binnengaan dan in het bezit van twee voeten in de Gehenna geworpen worden. 46 47 En als je oog je op de verkeerde weg brengt, ruk het dan uit: je kunt beter met één oog het koninkrijk van God binnengaan dan in het bezit van twee ogen in de Gehenna geworpen worden, 48 waar de wormen blijven knagen en het vuur niet dooft*.

Het onvruchtbare Gehenna (of Hinnon)dal lag buiten de muur van Jeruzalem en was berucht vanwege de afgoderij die er bedreven werd in de O.T. koningen en de kinderooffers die van de afschuwelijke Molochdienst die door de profeten scherp werden veroordeeld (*Jer 7:31; 19:2, 6; 32:35*). Later werd het een vuilnisbelt. Het is een beeld van de hel die a.h.w. een geestelijke vuilnisbelt is waar vuil wordt verbrand. Later werd Gehenna de benaming voor de hel zelf.

MOGEN WE MET DE DODEN SPREKEN OF BOODSCHAPPEN VAN HEN ONTVANGEN?

Samengevat gaan de geesten van de overledenen naar de hemel of de hel. Er zijn veel mensen die hun geliefden in de dood verloren hebben en graag met hen zouden willen spreken of boodschappen van hen ontvangen. Deze wens is begrijpelijk, maar volgens de Bijbel, laat God het niet toe om met de doden contact te hebben. Het is een ernstige zonde tegen God en resulteert in gebondenheid en dood leert de geschiedenis van Saul (*1Sam 28*) en *Deut 18:10-12 Er mag bij u geen plaats zijn voor mensen die hun zoon of dochter als offer verbranden, en evenmin voor waarzeggers, wolkenschouwers, wichelaars, tovenaars, 11 bezweerders, en voor hen die geesten raadplegen of doden oproepen. 12 Want de HEER verafschuwt mensen die zulke dingen doen.....* Als we dit in ons oude leven gedaan hebben is het belangrijk dit aan God te belijden en er afstand van te nemen en van Jezus Christus vergeving en reiniging te ontvangen.

WAT TE DOEN MET HET DODE LICHAAM?

Bij het sterven verlaten ziel en geest het lichaam. De geest, die in het lichaam woonde, gaat (als christen) naar het paradijs, wachtend op de voleinding. Het lichaam, de aardse tent, (*2 Cor 5:1*) blijft op aarde maar functioneert niet meer. Omdat het leven eruit is, keert dit lichaam terug tot zijn oorspronkelijke bouwstoffen, of zoals de Bijbel zegt tot stof (*Gen 3:19*)

Met dit dode lichaam moeten de achterblijvenden iets doen; omdat het anders gevaar oplevert door de ontbinding. Sommige volkeren verbranden dit lichaam (b.v. de Hindoes in India), anderen begraven het.

Bij begraven wordt het lichaam langzaam afgebroken, het wordt overgegeven aan een natuurlijk proces.

Bij verbranding (crematie) vindt moedwillige vernietiging plaats van het lichaam, inclusief het gebeente.

Tegenwoordig zijn beide toegestaan volgens de wet op de lijkbezorging en vele christenen weten niet wat ze moeten doen. We zullen trachten een bijbels antwoord op deze vraag te geven.

BEGRAVEN

In de Bijbel lezen we over begraven als de manier voor lijkbezorging.

- In Gen 23:4-5 lezen we voor het eerst over een begrafenis als Abraham het lichaam van Sara wil begraven.
- In Gen 15:15 belooft God aan Abraham dat hij "*in gezegende ouderdom begraven zal worden*".
- In het Oude Testament wordt 120 maal over begraven gesproken.
- Ook het Nieuwe Testament: Lazarus (Joh 11:17) Johannes de Doper (Mark.6:29), Ananias en Safira (Hand.5:6-10), Stefanus (Hand.8:32) en de rijke man (Luk.16:23) werden begraven.
- Het bloedgeld van Judas begraafplaats voor vreemden (Matt. 27:7).
- Ook Jezus zelf werd begraven (Matt. 27:57-61, Mark.15:42-47, Luk.23:50-53, Joh.19:38-42).
- De Heer sprak zelf meerdere malen over zijn begrafenis (Matt. 16, Mark.14, Joh.12)

In Israël werd veel aandacht aan de verzorging van het dode lichaam gegeven. Hand.9:37 Lydia en Joh.11:44 Lazarus. Jezus lichaam werd gezalfd en met specerijen behandeld, Marc.16:1, Luk.24:1

Begraven is als het ware het lichaam in de aarde "zaaien" als de graankorrel volgens 1Cor.15:35-54. Die graankorrel wordt niet verbrand maar gezaaid. Met gevolg dat uit die graankorrel een veel grootser lichaam komt, nl. een complete plant. Zo wordt het lichaam gezaaid in vergankelijkheid en opgewekt in onvergankelijkheid, gezaaid in zwakheid en opgewekt in kracht, een natuurlijk lichaam wordt gezaaid, een geestelijk lichaam opgewekt.

Er is verband tussen die graankorrel (die helemaal verdwijnt) en die plant. Er is verband tussen ons lichaam en het verheerlijkte lichaam. Dit zien we het duidelijkst bij de Heer Jezus. Zijn lichaam werd begraven en Hij stond op uit de dood met een verheerlijkt lichaam. (door muren enz., kon er plotseling zijn of weg zijn). Maar in dat verheerlijkte lichaam droeg hij de tekenen van Zijn lijden. In Joh 20:27 zegt Jezus tot Tomas: *'Leg je vingers hier en kijk naar mijn handen, en leg je hand in mijn zij. Wees niet langer ongelovig, maar geloof.* Het bewijs van zijn opstanding is dat het graf leeg is. Dus Zijn aardse lichaam was veranderd in een verheerlijkt lichaam.

In Luc 24:5-6 vraagt Jezus *'Waarom zoekt u de levende onder de doden? Hij is niet hier, hij is uit de dood opgewekt.* Voor ons is het niet te begrijpen hoe ons lichaam dat tot stof terugkeert toch zal opstaan en met dat verheerlijkte lichaam te maken heeft. God lost dat probleem wel op!

Er is in de Bijbel steeds een verband tussen het graf en de opstanding.

Joh 5:28-29 spreekt er over *"Wees hierover niet verwonderd, er komt een moment waarop alle doden zijn stem zullen horen en uit hun graf zullen komen: wie het goede gedaan heeft staat op om te leven, wie het slechte gedaan heeft staat op om veroordeeld te worden"*.

De opstanding gaat niet buiten het lichaam om, anders is het geen opstanding. De Bijbel zegt dat de zee en het graf de doden zullen teruggeven.

Waar het lichaam tot de oorspronkelijke bouwstoffen terugkeert, hoe kan dat dan ?

Sommigen spreken van een kern (DNA?) die bewaard blijft voor de opstanding.

CREMEREN

WAT IS CREMEREN?

Bij crematie wordt het lichaam onder zeer hoge temperatuur verast. Het lichaam wordt niet rechtstreeks aan het vuur blootgesteld maar in een ruimte geplaatst waar de lucht tot ongeveer 800-1.000 graden Celsius wordt verhit. In ca. 1-1,5 uur tijd is alles tot as vergaan. De as die wordt opgevangen (ongeveer 3 kilogram), kan worden bewaard in een urn thuis of in een urnengraf of een nissenmuur (columbarium) op het crematorium of een begraafplaats. Ook kan de as, na een verplichte maand bewaring in een asbus op het crematorium, verstrooid worden. Een genummerd, vuurvast steentje op de kist voorkomt verwisseling

WET

De begrafeniswet van 1869 verbood crematie omdat het "in strijd was met de geest van de natie". Ondanks dat verbod werd in 1914 voor het eerst een crematie uitgevoerd. De uitvoerders kwamen

voor de rechter tot in de Hoge Raad, maar werden vrijgesproken wegens een onduidelijke formulering in de begrafeniswet. Maar de wet bleef begraven voorschrijven. In 1955 werd crematie officieel toegestaan als dit in de laatste wil stond beschreven. In 1968 is crematie vrijgegeven en bij de wet gelijkgesteld met begraven in de vernieuwde Wet op de lijkbezorging van 1991.

ALGEMENE GODSDIENSTIGE OPVATTINGEN

Sinds keizer Constantijn is crematie in de christelijke wereld streng onderdrukt. De eerste succesvolle propaganda voor invoering van crematie ging uit van vrijmetselaarskringen in Italië (1869). Tegelijkertijd werd ook van medische zijde gepleit voor invoering van de crematie (zelfs voor verplichtstelling). Na de uitvinding van de moderne crematieoven (F. Siemens) werd, het eerst in Italië (1873), de crematie officieel goedgekeurd in vele landen. Van de zijde der christelijke kerken was het verzet van de Rooms-Katholieke Kerk het sterkst en het langdurigst. Dit was mede een gevolg van de antichristelijke en antikerkelijke tendens in de propaganda voor crematie. Sedert 1963 is de discipline van de Rooms-Katholieke Kerk inzake crematie echter verzacht en zijn kerkelijke uitvaartplechtigheden bij crematie toegestaan. Aan protestantse zijde is de crematie nooit door een officiële synodale uitspraak veroordeeld, al is de weerstand ertegen in orthodoxe kringen tot in de jongste tijd steeds zeer sterk geweest. In vrijzinnige kringen wordt de crematie als volkomen gelijkwaardig aan begraven geaccepteerd. In orthodox-joodse kringen is crematie streng verboden.

OORSPRONG

De oorsprong van crematie vinden we bij de heidense (dus niet joodse) volken zoals de Batavieren en Romeinen en bij antichristelijke stromingen. Men geloofde niet in opstanding en om dat onmogelijk te maken liet men het lichaam zo vernietigen.

Het was een smaad of schande als iemand niet begraven werd kunnen we lezen we in 1Kon 14:11.

In 1Kon 16:4 staat *Wie van de familie van Basa in de stad sterft, zal door de honden worden opgevreten, en wie sterft in het open veld, zal worden opgevreten door de vogels.*

Van Achab wordt precies hetzelfde gezegd in 1Kon 21:24

Over Isebel wordt hetzelfde oordeel uitgesproken in 2Kon.9:10 *"En Izebel zullen de honden verslinden op de akker te Jisreel en niemand zal haar begraven"*.

In Israël was het een oordeel als je lichaam werd verbrand. Alleen van grote misdadigers en extreme zondaars gebeurde het als straf lezen we b.v in Gen 38:24 *Ongeveer drie maanden later kwam men Juda vertellen dat Tamar, zijn schoondochter, zich als een hoer had gedragen en daardoor zwanger was. 'Breng haar de stad uit, 'zei Juda, 'ze moet verbrand worden.'*

Lev.20:14 *Wie met een vrouw trouwt en ook met haar moeder, begaat een schanddaad. Hij en beide vrouwen moeten worden verbrand, want dergelijke schanddaden mogen bij jullie niet voorkomen.*

Lev.21:9 *Als de dochter van een priester zich door hoererij ontwijdt, ontwijdt ze haar vader en moet ze worden verbrand.*

Joz.7:15 *Dan moet degene die wordt aangewezen als de schuldige, verbrand worden, hij en al de zijnen, want hij heeft het verbond met de HEER geschonden. Wat hij gedaan heeft is voor het volk van Israël een schanddaad.* Het ging hier over Achan die eerst gestenigd wordt waarna zijn lichaam ook nog verbrand wordt (25). Dit heeft niets te maken met crematie maar met straf.

Het gebeente is voor de Israëliet het symbool van de identiteit. Daarom liet Jozef zijn broers zweren om zijn gebeente mee te nemen naar het beloofde land. Gen.50:25. Dit is van geslacht tot geslacht doorgegeven en ruim 300 jaar daarna dragen ze Jozefs gebeente 40 jaar door de woestijn.

Van Saul lezen we dat zijn lichaam en die van zijn zonen verbrand werden, maar het gebeente bleef bewaard en werd begraven 1 Sam.31:12,13 en 2 Sam.21:11-14.

Het vlees vergaat maar het gebeente blijft.

In Amos 2:1-3 lezen we dat God de Moabieten een oordeel geeft, omdat zij het gebeente van de koning van Edom tot kalk hadden verbrand.

Als iemand werd verbrand, als straf, werd het vuur gedooft als het gebeente werd aangetast.

Jezus spreekt in Marc 9:44, 46, 48 over *"waar de wormen blijven knagen en het vuur niet dooft"*.

In het graf sterft de worm als er alleen nog maar gebeente is en het vuur werd gedooft als het gebeente werd aangetast.

Anders werd hun identiteit, persoonlijkheid, aangetast volgens het Joodse denken.

Crematie is een totale vernietiging van het lichaam. Slechts as blijft over.

Izebel was verdwenen lezen we in *2Kon 9:35* Maar de mannen die haar gingen begraven vonden alleen nog haar schedel, haar voeten en haar handen. Vers 37 zegt en niemand zal kunnen zeggen: 'Dit was Izebel'. Haar identiteit, persoonlijkheid was verdwenen.

Dit is ook de reden waarom het gebeente van Jezus niet wordt aangetast "geen been gebroken". Zijn identiteit en persoonlijkheid bleven onaangetast.

Een Rooms Katholiek theoloog zei: "vuur heeft een reinigende kracht". Hij zag in het vuur van de crematieoven " het symbool van de Heilige Geest".

In 1970 had 50% van de gecremeerden een binding met een kerk. Dat ligt nu veel hoger.

Voorstanders van cremeren stellen dat het is:

- goedkoper
- hygiënischer
- vraagt weinig grond
- kent geen klassen
- bij cremeren heb je geen afscheid in weer en wind.

Maar bij cremeren vernietigen we zelf het lichaam, maar bij begraven geven we het over aan de Heer tot de opstanding een feit is.

Kan een gecremeerde nog een verheerlijkt lichaam krijgen of blijft hij/zij voorgoed "ontkleed"?

ENKELE CONCLUSIES

- De Bijbel spreekt als norm over begraven.
- Verbranden houdt altijd verband met straf.
- Van begrafenis-getuigenis van geloof in de opstanding.
- Waar het evangelie kwam werd crematie vervangen door begraven.
- Waar het evangelie van zijn kracht beroofd werd neemt de crematie weer toe.
- Ons aardse lichaam heeft te maken met het nieuwe lichaam, daarom wordt het gezaaid.

OPMERKING

Slachtoffers van atoomoorlogen, brandstapels enz. zijn slachtoffers. Het werd hen aangedaan en ze hebben het niet zelf gezocht.

Bij crematie zoek je het wel zelf door je wilsbeschikking. Het is dus moedwillige vernietiging van het totale lichaam, inclusief de beenderen. Bij begraven vindt geen vernietiging plaats maar verandering; leg daarom vast in je wilsbeschikking dat je dat wenst!

DONORSCHAP

DONOR

Een donor (Lat. = geveer) is in de geneeskunde een persoon die vrijwillig delen van zijn lichaam (bloed, bot, hart, long, nier, hoornvlies, huid, etc.) ter beschikking stelt ten behoeve van anderen.

In principe kan men twee groepen donors onderscheiden: levende en dode. Ieder wilsbekwaam persoon kan tijdens zijn leven besluiten dat delen van zijn lichaam na zijn dood als donororganen en -weefsels mogen worden gebruikt. Een dergelijke intentie tot orgaan en/of weefseldonatie wordt in Nederland sinds 1998 landelijk geregistreerd in het Donorregister.

ORGAANTRANSPLANTATIE

Is het overplanten (transplantatie) van een orgaan of weefsel, meestal van het ene individu naar een ander. Met orgaantransplantatie worden mensen geholpen die ernstig ziek zijn en nog maar een korte levensverwachting hebben. Er is in Nederland een groot tekort aan donororganen waarmee andere zieke mensen weer gezond kunnen worden. Doordat veel mensen niet durven na te denken over wat er na de dood met hun lichaam gebeurt, is er een groot tekort aan donororganen.

Daardoor blijven veel patiënten zo lang op een wachtlijst staan, dat zij overlijden vóór er een orgaan beschikbaar is

We kunnen overwegen (delen van) ons lichaam na onze dood beschikbaar te stellen om deze mensen te helpen. De basis dient dus te zijn: naastenliefde. Daar is de Bijbel duidelijk in, maar hoe ver moet dat gaan?

Orgaantransplantatie is een complex onderwerp. We onderscheiden verschillende soorten donorschap:

1. Autotransplantatie (donor en ontvanger zijn dezelfde persoon b.v. huid, aders).
2. Allotransplantatie (vanuit een ander lichaam dus heeft met twee patiënten te maken). We onderscheiden nog drie verschillende vormen: vanuit een levende (bloedtransfusie!), stervende of dode donor.

3. Xenotransplantatie (hierbij is de donor een dier).

In de eerste plaats is een ieder voor zichzelf verantwoordelijk en dient zelf verantwoording aan God af te dragen over zijn/haar leven. De Bijbel geeft wel een aantal interessante teksten waarover we kunnen nadenken zoals in *Rom 14:7 Niemand van ons leeft voor zichzelf, en niemand van ons sterft voor zichzelf.*

Paulus gebruikt een interessante beeldspraak in *Gal 4:15 Ik kan van u getuigen dat u zelfs uw ogen zou hebben uitgerukt om ze mij te geven.* Deze tekst zegt niets over orgaandonatie, maar wel over de offers waartoe christelijke naastenliefde bereid is. Paulus vermaant ons *Rom 12:1 Broeders en zusters, met een beroep op Gods barmhartigheid vraag ik u om uzelf als een levend, heilig en God welgevallig offer in zijn dienst te stellen, want dat is de ware eredienst voor u.* Ook dit spreekt over een geestelijk offer.

De liefde tot onze naaste kunnen we nooit losmaken van de liefde tot God. We moeten God liefhebben boven alles. Daarom moeten we om te beginnen vragen wat Gods wil is. Ook in de vraag of we toestemming moeten geven tot orgaandonatie of niet.

VOORWAARDEN BIJ EEN BESLUIT TOT AFSTAAN VAN ORGANEN

1. Niet voor zinloze experimenten, maar gericht op het heil en helen van een ander.
2. De Christelijk begrafenis moet mogelijk blijven.
3. Bedenk wat er "gebruikt" mag worden van uw lichaam en leg dat vast in een donorcodicil en dat alleen na vaststellen van hersendood de betreffende organen uitgenomen mogen worden.

GEEST, ZIEL EN LICHAAM

God blaast de pneuma; de levensadem in de mens. De mens is dood als de pneuma het lichaam verlaat. In onze spreektaal zeggen we dan meestal: "Als de ziel het lichaam verlaat." Dat wil zeggen dat de mens niet meer functioneert. De (aanwezigheid van) pneuma kunnen wij mensen niet objectief meten, wel (de afwezigheid van) het functioneren van psyche en lichaam. Die kennis (zoals alles wat bestaat) heeft God ons gegeven en is toegestaan te ontdekken.

De psyche en het lichaam worden geactiveerd, bestuurd en geregeld vanuit de hersenen. Als de hersenen onherstelbaar zijn of totaal uitgevallen en niet functioneren, functioneren daardoor ook de psyche en het lichaam niet. Het lijkt logisch dat dan de pneuma de niet meer "zelfstandig" functionerende mens verlaat.

De mens heeft ook de kennis gekregen om bepaalde functies van het lichaam (tijdelijk) over te nemen, bijvoorbeeld de functies van nieren, hart, ademhaling. Alle kennis die God ons geeft/toestaat kunnen wij ten goede (tot eer van God) en ten kwade (tot eer van de mens) gebruiken.

Als de hersenen nog functioneren kan tijdelijk overnemen van een lichaamsfunctie genezend werken, als de hersenen onherstelbaar totaal niet meer functioneren is overnemen van die functies (hart, longen, lever) een lichaam in stand houden, hetgeen niet hetzelfde is als leven van een mens (lichaam, ziel, geest). Hier lijkt het kunnen, de eer van de mens, een te grote rol te spelen. God geeft en neemt leven, de mens kan en mag sommige functies van de mens herstellen of namaken. Tot eer van God.

Interessant is te bedenken hoe je zou reageren als je zelf een orgaan nodig zou hebben in een levensbedreigende situatie. Ben je dan ook moreel verplicht je lichaam beschikbaar te stellen na je dood? Er zijn veel vragen op dit gebied (Vraag alleen een hart als je dat ook aan anderen zou geven – LOESJE).

Rom 14:5b zegt *Laat iedereen zijn eigen overtuiging volgen.* Die overtuiging is van belang voor jezelf, je broeder en zuster en natuurlijk God!

Rom 14:8 *Ons leven is voor de Here en ook ons sterven is voor de Here. Wij zijn van Hem, in leven en dood. 9 Daarom is Christus gestorven en weer levend geworden. Hij moest immers de Heer van de doden en de levenden zijn? 10 Hoe durft u dan een andere gelovige te veroordelen of op hem neer te kijken? Wij zullen ieder voor zich voor Christus terecht moeten staan.*

EUTHANASIE

WAT IS EUTHANASIE?

Euthanasie (Gieks. eu = goed, thanatos = dood), oorspronkelijk en in het algemeen het bevorderen van de goede dood van een ander. Gewoonlijk verstaat men eronder: het rechtstreeks veroorzaken (bespoedigen) van de dood van een ongeneeslijk zieke (bij ondraaglijk lichamelijk of geestelijk lijden).

Men onderscheidt diverse vormen:

- a. Actieve euthanasie en passieve euthanasie, het eigenhandig toedienen van een dodelijk middel, resp. het afzien van verdere behandeling bij een terminale patiënt;
- b. Directe euthanasie en indirecte euthanasie, het toedienen van een middel met de bedoeling om te doden, resp. het toedienen van een middel om pijn te bestrijden, ten gevolge waarvan de patiënt komt te overlijden. Bij passieve euthanasie, zo redeneert men, kan de arts niets meer doen en neemt de natuur haar loop; bij indirecte euthanasie gaat het om de intentie de patiënt van zijn pijn te verlossen, waarbij de intentie goed is. De intentie om te willen doden is dat niet.

Men spreekt van vrijwillige euthanasie als de patiënt blijk heeft gegeven van zijn uitdrukkelijke en geldige instemming

Bij passieve euthanasie worden bepaalde medische handelingen nagelaten. Je kunt bijvoorbeeld een operatie niet meer door laten gaan. Het is de vraag of er dan echt sprake is van euthanasie.

Euthanasie is tijdsbepalend. Dit is niet het geval, als men bepaalde handelingen nalaat. Er zijn twee overwegingen die je vaak hoort, wanneer men euthanasie wil toepassen:

- a. Barmhartigheid: je kunt het niet aanzien dat een mens zoveel pijn moet lijden - Mat 9:13 & Zach 7:9).
- b. Menselijke waardigheid: je moet iemand niet laten lijden aan een slopende ziekte.

Moeten wij dan iemand maar eerder naar God sturen, als Hij zelf deze persoon nog niet haalt? Dat is voor ons als Christenen onaanvaardbaar. *Psalm 31:15 in Uw hand liggen mijn lot en mijn leven. We kunnen niet zo maar op Gods stoel gaan zitten en het leven beëindigen wanneer we dat willen.*

Velen zeggen vandaag: "Als het met mij zover komt, maak er dan a.u.b. een einde aan". Je mag deze overweging niet maken voor de ander. Het punt `mensonwaardig` of 'onmenselijk` heeft ook een stuk hoogmoed in zich. Wij willen wel de glorie van het leven, maar niet de aftakeling die het gevolg is van de zonde. We zullen dat moeten accepteren.

Zolang de Here God ons het leven geeft, zal het beschermd, verzorgd en gediend moeten worden. Het is niet aan ons om de waarde van het leven te bepalen. Wat zegt de apostel Paulus ons hierover in 2 Cor 4:16-5:10? Wie het geestelijke leven van bijvoorbeeld demente bejaarden kent, gaat anders over euthanasie bij deze mensen. Bejaarden in onze samenleving geven soms moeite, maar ook veel zegen!

LEVEN VERLENGEN OF STERVEN REKKEN?

Er is een verschil tussen het leven verlengen en het sterven rekken. Dit is niet altijd even duidelijk, maar we moeten het wel proberen te onderscheiden.

- Mensen die bijv. door de apparatuur in een ziekenhuis een week langer zouden kunnen leven, maar die graag thuis willen sterven, moeten we naar huis laten gaan.
- Men kan het sterven zelfs een zeer lange tijd rekken. Het is bekend dat men iemand die onthoofd wordt, daarna in leven kan worden houden. Dat wil zeggen; hart en longen kunnen blijven leven.
- Heel belangrijk is de verzorging tot het einde. We denken hierbij in het bijzonder aan het toedienen van voedsel, vocht en uiteraard een goede pijnbestrijding.
- Stervensbegeleiding is een noodzakelijk bediening die de Gemeente mag uitoefenen en Bijbels gebaseerd moet zijn (de meeste zijn op New Age gebaseerd). Het eist veel liefde en geduld en vraagt soms grote offers in tijd, medeleven en gebed.

PASTORALE HULP

In Psalm 23:4 lezen we: *'Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij'*.

Luther schrijft in zijn commentaar op deze tekst het volgende: "Wanneer de Herder Zijn schapen leidt langs een diep ravijn, waar overhangende rotsen het geheel donker maken, dan slaat hij met zijn stok tegen de rotswand. De schapen weten dan aan welke kant zij moeten lopen". Het kan in het leven van de stervende mens heel donker zijn, maar de Goede Herder wijkt nimmer van zijn zijde. Ook dan is daar de staf (het Woord van God) om de mens te troosten in de weg van lijden.

- In Johannes 13:1b staat: *Hij had de mensen die hem in de wereld toebehoorden lief, en zijn liefde voor hen zou tot het uiterste gaan.*
- Lees ook Hebr 4:15-16. Uit deze verzen blijkt, dat de Here Jezus in al ons lijden wil meegaan.
- In Hebr 5:1-9 is gehoorzaamheid het sleutelwoord.
- In Lucas 22:39-46 is het lijden wel een dieptepunt, maar ook zeker een hoogtepunt. Ons wordt vooral gevraagd om mee te bidden en een woord van bemoediging te spreken.
- Zeg tegen een stervende niet wat hij moet doen, maar welke voorrechten hij bezit in Christus. Er is een groot verschil tussen Psalm 37:5 en Hebr 13:5.

DRIE PROBLEMEN

Er zijn drie problemen, waar stervenden vaak mee worstelen:

1. De zin en de zinloosheid,
2. Het loslaten van vrouw/man/kinderen en/of geliefden,
3. Schuld, gericht op het oordeel

De zin of zinloosheid laat zich niet verklaren. Toch ligt er troost in het feit, dat God alles weet. Zie daarvoor Deuteronomium 29:29. Vergeet bij dit alles ook de familie niet! Het is goed om hen b.v. ook in de zondagse diensten te gedenken. Zij gaan niet alleen dagelijks naar het ziekenhuis, maar komen terug in een leeg huis of worden geconfronteerd met dingen, waar ze normaal niets van merken.

Laat het ons bij de moeilijke opdracht om stervende mensen te begeleiden, een troost zijn te weten, dat Hij er altijd is en mee gaat tof het einde!

TOT SLOT

UW WILSBESCHIKKING

Elke gezond denkende gelovige moet klaar zijn om de Here Jezus te ontmoeten (Luc 12). Wij weten niet wanneer onze tijd op aarde op is (*Pred 8:8 Niemand heeft macht over de dag waarop hij sterft*). Onze focus moet zijn op onze Koning en Zijn eeuwig Koninkrijk dat altijd voortduurt en waar u een onderdeel van bent! Voor de tijd dat we op aarde leven dienen we goede beheerders (1Pet 4:10) te zijn. Leg daarom in uw wilsbeschikking vast

- Wat er met uw bezittingen of spaargeld moet gebeuren (denk ook aan de GEMEENTE!) en laat dat in een testament vastleggen
- Zorg dat er geen schulden zijn (anders gaat dat over naar uw efgenamen)
- Machtig iemand voor uw bankrekening(en) met de pincodes
- Bewaar alle verzekeringen en belangrijke papieren in een map en maak dat iemand bekend
- Hoe uw begrafenisdienst dient te verlopen (liederen, woorden, predikant, adreslijst) want het is een van uw laatste mogelijkheden uw kennissen over Jezus te vertellen!
- Denk aan een begrafenisverzekering of leg geld opzij voor deze laatste gebeurtenis van uw leven op aarde
- Denk aan de eventuele mogelijkheid van een donorcodicil